

Letnik IV.

v lažnjivi obleki.

Št. 5.

Izhaja po **dvakrat na mesec** v Ljubljani, kedar ga prebere in ne konfiscira policija. — Velja **celo leto 3 gold., pol leta 1 gold. 50 kr. in četrť leta 80 kr.** za vsacega brez ozira na stan, osebo in narodnost. — Posamezne številke se dobivajo, če jih kaj ostane, po 15 kr. v administraciji. Vredništvo in opravništvo (administracija) je na velikem trgu hiš. št. 3 v prvem nadstropju na ulice. Tam se sprejema denar.

✎ Kdor ga bere in ga ni kupil, se bo, ako se zasači, ostro kaznoval.

Nov sad nove ère.

Državni zbor je sprejel predlog vlade, kateri odloči precej lep znesek za podporo slabše plačane niže duhovščine. „Brencelj“ vbogi taki duhovščini gotovo prav privoši prav izdatne podpore, toraj je bil jako vesel in začudil se je, da tak sad zori na Auerspergovem drevju. Bi bil vendar sad, čeravno edini, kterega bi rodila tako hvalisana nova èra.

Toda ni vse zlato, kar se sveti, ni vse podpora, kar se človeku ponuja. Taka je tudi s to podporo. Dobil jo bo le tisti, kdor je bo vreden, ravno kakor le tisti pride v pekel, kdor ga zasluži ali tisti dobi v šoli premijo, kterega učitelj pohvali.

Kteri duhovnik pa bo vreden te denarne podpore?

„Brencelj“ si to stvar tako-le misli:

Najviši nadzornik niže duhovščine je okrajni glavar, recimo Derbič, Ogrine, Schönwetter itd. Ta nadzoruje duhovnike po svojih bričih, kterim je vsak farovž, vsaka kaplanija po noči in po dnevi odprta, kteri imajo tudi pravico, vsakega duhovna v pridigi ustaviti, če bi kaj tacega govoril, kar bi jim ne bilo všeč ali kar bi ne razumeli. Ti briči naznanjajo glavarju vse dogodbe v farovžih, v cerkvi in zunaj cerkve in glavar je zavezan, vse natanko zapisovati.

Kedar pride od zgorej povelje, da se ima denarna podpora razdeliti med uboge prosilce, se to po briču naznani v nedeljo pri vsih cerkvah s pristavkom: „Kdor ima lešt zraven priti, naj se pri rihti melda“.

Duhovnik se more oglasiti pismeno ali ustmeno, kar je eno in isto. V prošnji mora navesti vse svoje zasluge za ustavoverno liberaluško stvar, skazati, da je vsako pridigo spisano dal pregledati okrajnemu glavarju ali njegovemu briču, da je pri volitvah dal svoj glas

po vladi priporočenemu kandidatu, zlasti pa, da se je ogibal skrbno vsega, kar po slovenščini diši, da je naročnik „Tagblatta“ in ud konstitucijskega društva, ter da je že v takem društvu divjal zoper slovenske sleparije. Dobro je, če priloži prošnji tudi kako pohvalno pismo Dežmana ali kakega družega nemčurskega kolo-vodja. —

Derbič, kteremu se pošljejo te prošnje, mora še enkrat pregledati svojo knjigo, v kateri ima zapisano vse, kar je po bričih zvedel o tem ali unem duhovnu, in če je zadržanje dotičnega prosilca „hvale vredno“ in brez vsega madeža, ukaže briču, prignati ga v njegovo pisarnico. Tukaj ga more še posebno opomniti milosti, ktero je zadobil v njegovih očeh, ter mu na srce pokladati, da vlada, ktera tako po očetovsko za-nj skrbi, nasprotno tudi od njega pričakuje, da se bo tudi dalje te milosti vrednega skazal in držal liberaluških pravil. Predno mu podeli tiste groše, ki so mu namenjeni, priveže ga še trdneje na-se s prisego, ki se blizo tako-le glasi:

„Jaz I. I. prisežem, da bom vsaki dan in vsako uro pripravljen, ubogati vlado in njene organe v vsem, kar bi se jim poljubilo mi ukazati, predpisati ali naložiti. Obljubim s prisego, da se bom vselej in povsod strogo držal liberalnih, ustavovernih zakonov bolj kakor pravil svoje cerkve in svoj glas dajal le vladnim kandidatom ter tudi druge z vso dušno in telesno močjo pregovarjal, da volijo ustavoverne poslance. Ne bom se branil v tako važnih časih celó posla bričev opravljati in bom prinesel okrajnemu glavarju na uho vse, kar se govori ali dela zoper njo. Okrajnega glavarja spoznam za svojega najvišega glavarja, kteremu se bom brez godranja uklanjal. To prisezam pri „prokletih grabljah“, ktere bodo tudi meni sveto orodje.“

Po tej prisegi podeli glavar prosečemu podporne groše, za katere mu mora ta pete poljubiti. Od tega časa je obdarovani duhovnik državni uradnik, mesto nebeškega angelja varha dobi sodnijskega v podobi briča, kateri je njegov neposredni nadzornik. Spremlja in varuje ga povsod in pazi, da se ne pregreši zoper liberaluska načela in ne prelomi svoje prisege.

Kaj bi se mu pa zgodilo, ako bi jo prelomil, to „Brencelj“ ne vé, a misli si že. Grešnika bi najbrž zašili v žakelj in ga zavalili po kakem griču ali pa bi živega zazidali v konšt. dvorano, da bi moral poslušati Suppppanove, Dolfove in Kalteneggerjeve govore. Zadnja kazen bi bila res peklenska, sam vrag bi si huje ne zamislil.

Zdaj pa le na noge, niža duhovščina, čas odrešenja je prišel, stradanja je konec, Derbič že koljejo teleta za Vam odločeno pečenko.

Pavliha, „Brenceljnov“ novičar.

Jaz, lažnjivi Pavliha, po „Brenceljnu“ naprošen, da bi mu nabiral povestice in novice, se predstavljam častitim bralcem in bralkam in prosim, da bi mi vse verjeli, karkoli bom povedal, ker bo vse resnično, čeravno včasih malo debelo, pa nič ne dé. —

Unidan sem bil v Ljubljano šel po opravih. Med drugimi imam tudi to navado, da krenem sem ter tje v kako krčmo, kedar se namreč

želodec oglasi, da ga malo potolažim. Ko tedaj stopim v krčmo, je velik hrup in šum, vse stoji na kupu in se pogovarja. Bistrega uma, kakor sem, precej spoznam, da se je nekaj zgodilo. Vsedem se toraj k človeku, kateri je že sedel, in ga prašam, kaj pomeni ta šunder. In čujte, kaj sem zvedel! Še danes mi gredo mravlje po kosteh, ko to pripovedujem. Vsa Ljubljana je bila na nogah, vsa prestrašena. Pa zakaj? Zarad strašne hudobije, ktera bi se bila kmalu zgodila. To je bilo tako-le: Kakor je znano, ima župan Dežman dva policaja, da ga varujeta noč in dan. Preteklo noč — to je tisto noč pred dnevom, ko sem bil jaz v Ljubljani — zapazita ta čuvaja nekega človeka, kateri se je plazil okoli Dežmanove hiše. „Gotovo ne misli nič dobrega“, si mislita, „zgrabiva ga“. Planeta toraj na-nj ter ga prašata, kaj išče tukaj? „Nič“, jima odgovori, „saj nisem ničesar zgubil“. Ta odgovor se jima zdi sumljiv, videlo se je, da nekaj taji, toraj mu rečeta: „Boš šel z nama“. — „I no, pa pojdem, če bo potem mir“, reče potuhnjenec in gre z njima. Na rotovžu ga brž preiščejo in kaj mislite, kaj so našli pri njem? Nič, prav nič, ne enega solda ne. Zdaj ni bilo dvomiti, kaj je hotel ta hudodelnik pri Dežmanu. Po noči se je mislil splaziti v hišo, napasti Dežmana v postelji spavajočega, zadaviti ga v spanji in pobrati denarje in druge kaj vredne stvari. Da je to namerjal, je jasno, prvič iz tega, ker se pri njem ni nič najdljo, toraj je gotovo izpraznil žepe, da bi potem več v nje pobasal. Ko bi

ne bil hotel ropati, bi ne bil s praznimi žepi plazil se okoli hiše. — Drugič je jasno, da ga je hotel zadaviti. Ko bi ga bil mislil drugače umoriti, bi bili pri njem našli kak nož ali pištolo, da bi ga bil zabodel ali ustrelil. Tega pa niso našli, toraj je jasno, da ga je hotel zadaviti z rokami. Dežman je še le drugo jutro zvedel, v kaki nevarnosti je bil med spanjem, iz ktere ga bi se bil mrtev zbudil, da bi ne bilo vrlih policajev. Tako še človek mirno spati ne more. — Se ve, da so hudodelnika brž izdali sodnji, dasiravno potuhnjenec še zdaj vse taji, češ, da je šel domu spat. Kdo mu bo li to verjel?

Ko stopim ves prestrašen iz gostilnice, da bi šel domú, zagledam na cesti velik kup ljudi, kateri so se ravno tako glasno pogovarjali. Stopim bliže in kaj zvem? Drugo hudodelstvo. Pri belem dnevu je nekdo na „rotovžu“ ukradel iz mestne kase dva milijona samih srebrnih goldinarjev, ktere je ljubljanski mestni odbor s takim trudom prihranil. In kar je najbolj čudno, nihče ni videl tega človeka, ne da bi bil šel noter ne ven. Tudi mestni kasi se ni nič poznalo, stala je na svojem mestu zaklenjena kakor prej; le ko so jo odprli, so videli, da je bila prazna. O tatu pa ni duha ne sluha.

Na, kako predrzni in umetni so že dandanas tatovi, da iz ljubljanske mestne kase zamorejo vkrasti dva milijona samih tolarjev! Kaj tacega pa še ne.

Drugič bom povedal zopet kako novico, če me boste hoteli poslušati in mi vse verjeti. Toda to naprej povem, nevernim Tomažem jaz ne pripovedujem.

Dani se na Slovenskem!

Dolgo smo ječali, prosili, tirjali svoje pravice, a vedno smo trkali na gluha vrata. Ob času Hohenwarta se nam je nekoliko posvetilo, a vendar pravega dne vidili nismo. Zdaj ko je nastopil Auersperg, se je jelo nam v resnici daniti, ter se vidi po sledečih znamenjih:

1. Profesor Šuman, vrl Slovenec, je bil predstavljen iz Maribora med trde Nemce. To nam kaže, da hoče vlada zdaj že Nemce posloveniti, ker daje njihovi mladini učitelje Slovence.

2. Profesor Janko Pajk mora iti iz Maribora v Novomesto. Gotovo se nadja ministerstvo, da bo ta Slovenec naučil ondotnega ravnatelja Zündlerja slovenskega jezika, in mu vcepil ljubezen do slovensčine, da bo potem gimnazija novomeška imela slovenskega voditelja.

3. Iz Dalmacije pride znani Franz za okrajnega glavarja v Celje. Ker je ta mož bil kriv dalmatinskega upora, se mu bo morda tudi na Štajarskem posrečilo razkačiti Slovence, da bodo potem nemčurskim rogoviležem porezali ušesa in jih izgnali iz dežele. Potem bo mir.

4. Vlada je prepovedala po odsekih nabirati denar za stradajoče Dolenjce in Notranjce. Gotovo jih hoče sama podpirati in s tem prihraniti denar drugim Slovincem, kateri so že tako z davki preveč obloženi.

5. Schönwetter se preseli v Litijo. Ker je mož znan nemškutar, ga hoče ministerstvo tako dolgo pustiti med Slovenci, da bo sam postal Slovenec. Saj vsak vé, da gnjilo jabelko, če ga deneš med zdrave, ne otrova svojih zdravih sosedov, marveč se samo ozdravi gnjilobe in postane lepo in okusno.

6. Tudi Derbiča, Ogrinca in enakih tičev ne prestavi v druge kraje, dasiravno jih Slovenci zeló črnijo.

Derbič in Ogrine sta ljubljenca ministerstva, toraj ju ne bo pustilo v slabih krajih. To je gotovo znamenje, da bo pri nas kmalu boljši, kajti podgane in miši zapuščajajo barko, ktera se ima pogrezniti.

Kdor iz vseh teh znaminj ne spozná, da se pri nas Slovencih že dani, ta je popolnoma slep ali pa zasluži, da bi se mu s krampom na čelu puščalo.

Nekaj predmetov iz dunajske razstave.

Tujčeva peta, ktera že toliko let Slovence tlači. Solze Schönwettera, ktere je iztočil pričo celjskih učiteljev, ko so se pri njem poslovili, rekši, da bi on za šolo vse storil.

Črnetov plajšč, ktere ga je zdaj po vetru obrnil. Tisti človek, kteri vrjame Črnetu, da je, glasovavši z ustavoverneži, še ostal Slovenec in federalist.

Vezani otrobi konšt. društva. Piskerjeva slovnica, ktero bo on izdal, ker je po dolgem študiranji spoznal, da ni nobena druga za nič.

C. k. uradnije po Slovenskem kot gnjezda in gojilnice nemčurskih tičev.

Očali, kteri so v stanu najti v ljub. „Tagblattu“ le eno resnico.

Tisto cedilo, na katerem ostajajo pri nas nemčurski kandidati pri volitvah na kmetih.

Tista lestvica, na kteri je splezal dalmatinski poslanec Ljubiša do stopinje poslanca avstrijskega v Skutari.

Tista mera, po kteri se Slovanom meri.

Seme prepira, ktere ga sejejo nemčurski rogovileži. Prepričani smo, da bi bile take in enake stvari tako zanimive, da bi gledalci nad njimi kar strmeli.

Pred sodnijo.

Sodnik. Matiček, obsoditi Vas moram zarad prestopka zoper varnost življenja, ker je po pričah dokazano, da ste Miklavža pretepli in sicer po kosilu.

Matiček. Glejte no! Da bi bil to vedel, bi ga bil pretepel pred kosilom. Par ur prej ali pozneje, bi bilo meni vse eno. Tu sem pa obsojen, ker sem ga po kosilu pretepel. To je, če človek ne pozna postave.

Klin s klinom.

Dva učena moža sta se prepirala pismeno zarad neke malenkosti, v kteri se pa ni dal nobeden drugemu podučiti. Kakor navadni neomikani ljudje, tudi učeni včasih postanejo surovi in razžaljivi. Ko se tedaj prvi naveliča brezkončnega pričkanja, piše drugemu jako ostro pismo in zlije svoj žolč po njem posebno v zadnjih besedah pisma, ktere so se tako-le glasile:

„Sicer pa se ne spodobi modri lesici, da bi se z oslom prepirala.“ Na to pismo dobi odgovor, čegar konec je bilo vprašanje.

„Konec Vašega pisma mi ni prav jasen. Zakaj imenujete mene modro lesico?“

Pogovori.

Jaka. Ljubiša je postal avstrijski poslanec v Skutari. Tako plačuje avstrijsko ministerstvo svoje hlapce. Kaj bo pa s Črnetom?

Jože. Ne vem! Goriški Slovenci mu želé, da bi tudi on postal kaj tacega in sicer prav daleč od domovine n. pr. v Afriki.

Jaka. Avstrijska vlada toraj vendar-le skrbi za Slovence, ker jih reši takih mož.

* * *

Jože. Da bo dr. Suppppan kranjski deželni predsednik, je bila toraj le prazna govorica.

Tine. Zakaj? Saj ne manjka veliko.

Jože. Kako to misliš?

Tine. I no, nič družega, kakor da bi bil imenovan.

* * *

Tone. Profesor Pisker je rekel, da so vse dozrajne slovnice za šolo preslabe, da se dijaki nič ne učé.

Tine. Kako vé, da se nič ne naučé?

Tone. Ker se je sam učil po taki slovnici.

Tine. Saj se mi je zdelo kaj tacega. Potlej pa že niso za nič.

Cvet nemške kulture.

„Brencelj“ se že več let trudi s hvalo nemške kulture na Kranjskem. Tim bolj ga veseli, da njegove besede ne padajo v pesek, marveč, da so se nekteri res lotili te kulture. Dokaz temu mu je cvet, ki mu je bil poslan iz Gorenjskega in ki kaže, kako lepo se razvija ta kultura. Leži pred njem namreč račun, se vé dá nemški z opazko župana, ki se prav tako-le glasi:

„An herren U... in Möschnach. — Diesint Zalen Aus R... Proschti wertalain Zalen. H... 48 kr. Gr. T... 16 kr. L... J. 12 kr. 1/2 A... R... hobniks. Andreas Ressman“.

Če človek kaj tacega bere, mu res srce veselja poskakuje. Kako jasna beseda, kako pravilna ta pisa! Le ne zabavljati čez nemško kulturo.

Priporočilo.

Podpisani se priporoča za pojedine, obedi, vezovanja in shode, pri kterih se kaj dobrega zajame in popije. Ker je kot šolski ogleda v stanu, vsako pot si zaračūniti, za taka povabila ne tirjati nobene plače, toraj prihaja brezplačno.

Vrečkov Matija,

poslanec brez posla in šolski nadzornik.

Brencelj piše:

Gosp. A. H. v D. Res, Vi niste edini, ki se pritoži zarad tega, ker „Brencelj“ preneredno izhaja. Toda temu ni sam kriv, marveč večidel lesorezec na Dunaji, kteri mi podobe prepozno pošilja. Dokler ne dobim v Ljubljano takega umetnika, bo težko kdaj boljše. Danes se je zarad tega zopet zakasnili. Da bi bilo dosti in v plačevanji pridnih naročnikov, bi si tudi jaz kmalu oskrbel tacega moža v Ljubljano. Morda ga bo najela „narodna tiskarnica“, kedar se preseli v Ljubljano. Za poslano naročnino (3 gl.) hvala!

Gosp. J. D. v T. Za ta list je Vaš dopis prišel malo prepozno. Drugi pot ga bom porabil. Hvala!

Pri obedu.

Avstrija. Kako to, da uni-le ne jedó? Jim je mar jed preslaba?

Minister Glaser. Saj imajo vsega dosti! Poglejte, toliko jedí je na mizi, da se skoro šibi. — Zakaj ne jeste, Vi godrnjači? Poglejte, kako jedó Nemci!

Slovan. Nimamo žlice, gospod, ne moremo jesti.

Glaser. Bi pa potrkali z žlico ob mizo, da bi Vam jo prinesel.

Slovan. Če pa žlice nimamo.

Oger. Poglej, Švab, tisti ljudi ne gredo k mizi; óbrihtej si jih za póstrežbo, kóker sem si jaz óbrihtal Hérvata, teremtete. Móra párirati. Kuš Hérvat.

Naznanilo in voščilo!

Kakor po navadi se je tudi današnji list zakasnil zaradi podobe, ktera je prepozno došla iz Dunaja. Če bi kdo ne bil prejel vseh dozrajnih listov, naj se blagovoli oglasiti po pošti; taki (odprti) oglasi so poštnine oproščeni. — Prihodnja (7.) številka pride okoli Velike noči na svetlo. Ako bi je ne bilo prej, vošči že danes vsim svojim prijateljem vesele praznike

„Brencelj“.